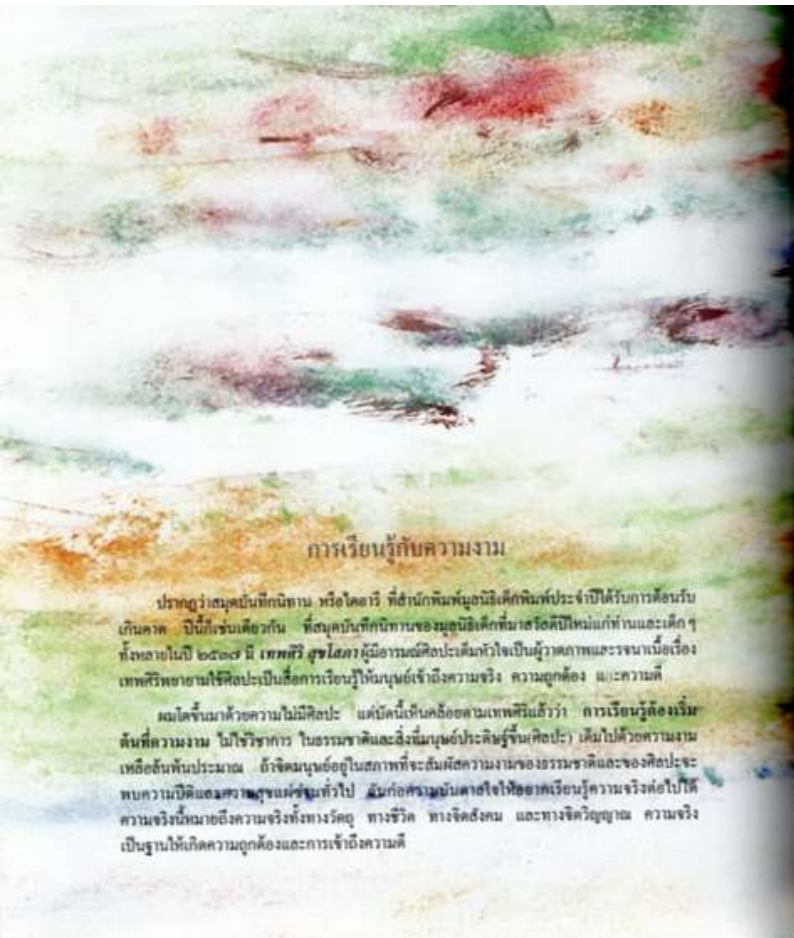

การเรียนรู้กับความงาม

ปรากฏว่าสมมุติบทกวีนิทาน หรือโคตวรี ที่สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็กพิมพ์ประจำปีได้รับการต้อนรับเกินคาด ปีนี้ก็เริ่มเลิ่กกัน ที่ศูนย์รักเด็กนิทานของมูลนิธิเด็กที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ ที่ลงลายในปี ๒๕๒๘ มี **เทพทวิ สุโขทัย** ผู้มีอารมณ์ดีคือประติมากรผู้เป็นผู้นำภาพและจินตนาการเรื่องเทพทวิพยายามใช้ศิลปะเป็นสื่อการเรียนรู้ให้มนุษย์เข้าใจถึงความจริง ความถูกต้อง และความดี

ผมได้เข้ามาด้วยความไม่มีศิลปะ แต่เป็นคนคลั่งคลั่งเทพทวิแล้วว่า การเรียนรู้คือเริ่มต้นที่ความงาม ไม่ใช่วิชาการ ในธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตมีประติมากรรมที่ประณีต (คือศิลปะ) เริ่มไปด้วยความงามเหลือเกินทั้งปวงนั้น ถ้าจิตมนุษย์อยู่ในสภาพที่จะสัมผัสความงามของธรรมชาติและของสิ่งมีชีวิตจะพบความดีและความสุขอย่างท่วมท้นทั่วไป มันก็มีความงามตาใจให้ยอมรับการเรียนรู้ความจริงต่อไปได้ ความจริงนั้นหมายถึงความจริงทั้งทางวัตถุ ทางชีวิต ทางจิตสังคม และทางจิตวิญญาณ ความจริงเป็นฐานให้เกิดความถูกต้องและการเข้าถึงความดี

การเรียนรู้ของมนุษย์จึงควรเริ่มต้นไปด้วยความงาม ความจริง ความถูกต้อง ความดี การเรียนรู้ทุกวันนี้ไม่ถูกต้องที่ไปเอาวิชาการเป็นตัวตั้ง ทำให้เกิดเหยื่อชกถ่มน้ำลาย ซากสับกัด ความงาม ซากความงามลาลงใจที่จะเรียนรู้ความจริง เมื่อไม่มีความจริงก็ขาดความถูกต้อง เมื่อขาดความถูกต้องก็ไม่มีชีวิต การศึกษาแบบปัจจุบันนี้ได้ทำลายเครื่องรับความงามของมนุษย์ไปอย่างน่าเสียดาย ทั้งๆ ที่วัตถุดิบมีธรรมชาติและศิลปะอันเต็มไปด้วยความงาม แต่มนุษย์ที่เครื่องรับความงามของเขาได้ถูกทำลายไปแล้วโดย "วิชาการ" ก็ไม่ได้สัมผัสความงามเหล่านั้นเลย อันที่จริงความงามของธรรมชาติและของศิลปะก่อให้เกิดความสุขอันประณีตลึกซึ้งด้วยรากฐานที่ถูกต้องเสียเงินเสียทอง เมื่อมนุษย์ถูกทำลายเครื่องรับความงามอย่างนี้ไปแล้ว ก็ไปแสวงหาความสุขชนิดหยาบและเสียเงินมาก และก่อให้เกิดความเสียหายต่างๆ ตามมาอีก - การมีหรือไม่มีเครื่องรับความงามของธรรมชาติและศิลปะจึงมีผลต่อความสุขทุกข์และสิ่งมหัศจรรย์

การเรียนรู้ตามไทยแบบที่เน้นที่ความรู้ ความงาม เช่น การมีหนังสืออันไพเราะกินใจ ผู้เรียนจะได้เกิดความบันเทิงและเกิดฉันทะ กลับไปเน้นที่วิชาการไวยากรณ์อันเจ้าใจยาก ทำให้เด็กเบื่อหน่าย เกิดอาการเรียนภาษาไทย และความรู้ภาษาไทยเอง มนุษย์รู้จักใช้ภาษา สัมผัสความงามของภาษา และพัฒนาภาษาก่อนที่จะมีวิชาไวยากรณ์เสียอีก การไม่ได้เรียนวิชาไวยากรณ์ไม่ได้แปลว่าไม่มีวิชาไวยากรณ์ แต่เมื่อเราไปเอาวิชาเป็นคัมภีร์แทนที่จะเอาความงาม ทำให้ยากและเจ็บปวด เราเคยคิดว่าพอจะเรียนอะไรก็ต้องทำให้ยากและเจ็บปวด แทนที่จะทำให้รื่นรมย์และมีความสุข ธรรมชาติของมนุษย์ถ้าจะไร่น้ำใจเจ็บปวดก็จะเกลียดและปฏิเสธมัน แต่ถ้าทำอะไรแล้วมีความสุขก็จะชอบและติดใจในสิ่งนั้น ยากจะเรียกการศึกษาที่ทำได้เจ็บปวดว่า การศึกษามาดีแล้ว น่าเสียดายจริงๆ เป็นที่สุดที่ต้องได้รับความเจ็บปวดจากการศึกษามาดีแล้ว

การศึกษาควรจะเป็นความสุข ความรื่นรมย์ ถ้าการศึกษาเป็นความสุข ผู้คนก็จะมีความสนใจเรียนรู้อย่างดี ขอให้พวกเราทุกคนช่วยกันทำลายเจ้าใจและเจ้าใจกระบวนกรเรียนรู้ให้ถูกต้อง ให้การศึกษาเป็นเครื่องมือเล็กๆ ของพวกเราทุกคน และพวกเราทุกคนด้วยเจ้าใจการเรียนรู้ด้วยความสุข บนเส้นทางของการเรียนรู้ตามลำดับคือ ความงาม ความจริง ความถูกต้อง และความดี อันจะเป็นเครื่องสร้างสรรคชีวิต สังคม และสิ่งมหัศจรรย์อันยิ่งใหญ่

มูลนิธิเด็กนำสมมุติบทกวีนิทานมาสู่ท่าน แม้เพราะเหตุนี้

๒๕๒๘ ๖:๒๕

(ศ.นพ.ประเวศ วะสี)
รองประธานกรรมการมูลนิธิเด็ก